

védszoborhoz vonult, a hol szintén elszavalták a Nemzeti dalt.

A VI. ker. *középkereskedelmi és polgári* iskola ünnepén Breuer, Kepes Zsigmond és Goldberger Hugó szavaltak és alkalmi dolgozatokat olvastak.

A II. ker. *polgári leányiskola* ünnepén, a tanári kar, iskolaszéki tagok és diszes közönség jelenlétében hazafias költeményt szavaltak: Benke Mária, Argay Ilonka, Rétfalvy Etelka, Jageman Anna és Margittay Ella növendékek; Tahi Antal tanár a nap eseményeit méltatta. A közönség sűrűn tapsolta ugy a közreműködőket, mint a rendezőket: Kozma Gyula igazgatót, Balázs és Gyulai tanárokat.

A IX. ker. *polgári és kereskedelmi* középiskola ünnepén Fillinger Karoly igazgató és Palágyi Menyhért tanár beszéltek a nap jelentőségéről.

A VIII. ker. *polgári* iskola ünnepén Ullrich Gyula igazgató és Hortobágyi Antal tanár mondtak beszédet. A daloskör Erődi Ernő tanár vezetésével hazafias dalokat énekelt.

A X. ker. *polgári leányiskolában* is lelkesen ünnepelték meg márcz. 15-ét. A növendékek kara szép dalt énekelt, majd Koltai Jolán IV. o. t. elszavalt a Taksonyi Józsefnek ez alkalomra írt költeményét. Az ünnepi beszédet Gerzso Róza mondta.

Szép hazafias ünnepély rendezéséről kapunk értesítést a vidékről is. Mindenütt diszgyűléseket tartottak a tanári testület jelenlétében, hazafias dalokat énekelték, alkalmi költeményeket szavaltak, buzdító beszédeket tartottak. Ily ünnepély lefolyásáról értesülünk a következő intézetekből: A *szekesfehértári* főgimn. és áll. főreáliskola, a *nagy-kőrösi* főgimnázium; a *semezvári* ev. lyceum, az *újvidéki* kath. főgimn. a *mármaros szigeti* lyceum, a *debreczeni* áll. főreáliskola; az *eperjesi* ág. ev. collegium; a *keszthelyi* főgimn.; a *pécsi* kath. főgimn. és főreáliskola; az *egri* kath. főgimn.; a *soproni* ev. lyceum; a *győri* áll. főreáliskola; a *kassai* főgimn.; a *brassói* áll. főreáliskola; az *aradi* főgimn. és főreáliskola; a *szegedi* kath. főgimn.; a *szentesi* főgimn.; a *kecskeméti* kegyesr. főgimn.; a *losonci* főgimn., az *ungvári* főgimn., a *pápai* főiskola; a *sárospataki* főiskola; a *nagyvárad* főreáliskola; a *nagykanizsai* köz. keresk. iskola. stb. mind részt vettek a szabadságharc kitérése évfordulójának hazafias ünneplésében.

Diákok kirándulása. Vargha Ferenc miskolci gimn. tanár tanulmányi kirándulást rendez Fiumen—Trieszten át Velenczébe, visszafelé az adelsbergi barlangba. A kiránduláson sok fővárosi és vidéki tanuló vesz részt.

Április 6-án indulnak és 18-án érkeznek meg. Jelentkezni lehet még a vezető tanárnál Miskolczon, Palóczy-utca 23.

A soproni állami főreáliskola Berzsenyi önképzőköre május hóban Gyulai ünnepélyt rendez, melyen zene, szavaltatok és felolvasások lesznek. A kör a következő pályatételeket tűzte ki: 1. «A hő mint mozgás», jutalma a tanári testület díja 24 korona. 2. «A magyar balladairódalom fejlődése Aranyig» jutalma a kör díja 20 korona. 3. «A magyar alkotmány fokozatos fejlődése 1767-ig» jutalma Lenk Viktor pártfogó díja 1 arany. 4. Komoly szavaltat. 5. Vig szavaltat. Jutalmuk egy-egy diszkótet a kör részéről.

Szerkesztői üzenetek.

Wohlstadt E. Bpest. Elkésett. **Stein M.** Szentés. Az eredetit mellékelni kell. **Schaffer J.** Halas. Ha növendék korában már 20 éves, akkor kell szolgálnia. **Krisztoffy G. Sz.-Udvarhely.** Kérjük, forduljon a kiadóhivatalhoz. **Wetzler J.** Szolnok. A legerősebb állat a csiga, mert az a házat hátán hordja. Rejtvényeit nem közölhetjük. **Breit A.** Szatmár. A hexameter elég szép, a gondolat ügyes, itt-ott elveti a súlykot. V. nem volt hős (meghalt hősi fiad), továbbá ez a sor: «Könyveket ont az Urán szép gyöngyszemű hópehelyekből» kissé bombasztikus. Mostanában közölni nincs értelme különben sem, mert V. nov. 19-én halt meg, tehát a halálára való emlékezés az évfordulón aktuális. **Csiszár O.** Bpest. Rejtvényei közül 1—2 használható. **Szigeti R. N.-Kanisza.** Tudósítására nem relettünk, mivel abból az intézetből már van tudósítónk. **Kubányi L.** Rózsahegy. Tudósító lehet. **Kund B. H.-Vásárhely.** Mi valóban nem tudtuk, hogy a kérdéses levél kié lehet s a levelet nem váltottuk ki. Ha sejtjük, hogy olyan jó érzésű s derék ifjú, mint a milyen ön, szívesen megtettük volna. Mi tudjuk, hogy a beküldő nem szándékosan tesz a levélre kevesebb értékű helyeget, de azt nem kívánhatja viszont tőlünk sem senki, hogy büntetést fizessünk. Jó lesz ezental a boríték egyik felére ráírni a feadó nevét. A küldött bélyeg árát az ön nevében egy szegénynek adjuk. Jó lesz? A dolgozatot küldje be meg egyszer, mert azt a postáról visszaszerezni bajos. **Tudósítóinkat** értesítjük, hogy a márczius 15-iki ünnepélyek lefolyásáról közölt tudósításukat a roppant anyaghialmaz miatt lehetetlen volt még kivonatban is közölni. Az egyetemi ifjuság ünnepéről közöltünk bő tudósítást, ebben bizonyára fognak találni használható dolgokat is. Ezért maradtak el most az önképzőköri tudósítások is. **Stark E.** Bpest. A vers nem közölhető. **Szold R.** Galgóc és **Strausz P.** Besztercebánya. Rejtvényeiket nem használhatjuk. **Szruka Gy.** Szarvas. Major Karoly dr. ur zombori főgimn. tanár. **Schlosser F.** Kalocsa. Rejtvényei szépek, majd felhasználjuk. **Gayer V.** Lőcse. A jelentés a jövő számára maradt. **Linder K.** Szarvas. Lehetetlen külön közölni. **Dosztáll Gy.** Esztergom. Az egyik vers talán egy kis simitással jöhet. **Krausz A.** Most kiszorult, de jövőre talán jöhet. Már többször megirtuk, hogy a nyomás alá készülő dolgokat a papírnak csak egyik oldalára szabad írni. N. N. Névtelen levelekre nem relettünk. **Szántó Gy.** Pápa. Irja meg magyarul s ne németül. **Gödri B.** Nem. **Benkő G.** Maradjon csak a maga dolgozata mellett.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

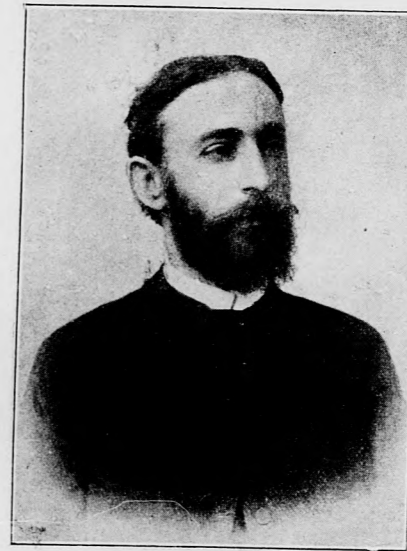
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:	SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG:
Egész évre 4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Lónyai-utca 9.
Fél évre 2 frt.	főgymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed évre 1 frt.		Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvénnytársaság.	HIRDETÉSEK
		felvételnek és jutányosan számitatnak.

DR. SIMONYI ZSIGMOND.

A magyar tud. egyetem egyik kiváló tanárának arczképét mutatjuk be olvasóinknak. Nem ismeretlen az ő neve a tanuló ifjuság előtt sem, hisz magyar nyelvtanai a Szinyvei Józseffel együtt közkezen forognak az egész országban. Simonyi Zsigmond maga az élő szorgalom. Annyit dolgozik, mint a mennyit négy-öt ember együttvéve s mindig alaposan. Semmi felületesség, semmi hézag az ő munkáiban. Minden könyvét alapos tudás, áttekinthető rendszer, tiszta, világos nyelv jellemzi.

Simonyi Zsigmond Veszprémben született 1853. január 1-én. Az elemi iskolát s a gimnázium négy alsó osztályát az ottani kegyesrendiekéknél, az 5., 6. osztályt az esztergomi benzéseknél végezte, hol Vaszary Kolos, Ferenczy Jákó s Abday Asztrik voltak tanárai; a két felső osztályt a pesti kir. kath. főgimnáziumban végezte, hol nagy hatással

volt reá tanára, Szarvas Gábor. Mint szegény szülők gyermeke, budapesti tanuló korában nevelősködéssel s leckeadással tartotta fenn magát. Gimnáziumi tanulmányainak befejezése után a budapesti egyetemen főleg a magyar s ugor összehasonlítás és klasszika filológiát hallgatva legtöbbet Budenzől, Mayr Auréltól és Kármán Mórtól tanult. 1874-ben letette a tanári vizsgát a magyar, latin s görög nyelvből. Azután két évet külföldi egyetemeken töltött, Lipcsében,

Berlinben, Párisban. 1876-ban haza jöve, vezető tanár lett a gyakorló-gimnáziumban, 1877-ben az egyetemen magántanár, 1878-ban helyettes, 1885-ben rendkívüli s 1889-ben rendes tanár lett. A m. tud. akadémia 1879-ben levelező, 1893-ban rendes tagjának választotta. Tagja ezenkívül a finn irodalmi s a helsingforsi finn-ugor társaságnak.

Irodalmi m ködését a nyelvészet terén 1872-ben kezdte meg az akkor megindult Nyelvörben. Az akadémia megbízásából 1873-ban lefordította Müller Miksa nyelvtudományi fölolvásait. Az első tudományos díjat 1875-ben nyerte el, melyet azután még nyolcz követett.

Jutalmazott művei közül nevezetesebbek: a «Magyar nyelvtörténeti szótár», «A magyar költészek», «A magyar határozók», «Német és magyar szólások», «Magyar hangtan és alaktan». Az utóbbi kettő most van sajtó alatt, az utolsó mint a 3 kötetre tervezett «Tüzetes magyar nyelvtan» első kötete.

1877—79-ben adta ki először iskolai nyelvtanait, melyek mindjárt nagyon elterjedtek s azóta több kiadást értek. 1879-ben jelent meg az «Antibarbarus», mely részben szintén az iskolai ifjuságnak van szánva. Nagyobb közönségnek szól «A magyar nyelv» című két kötetes munka, melyben a nyelvtudománynak

módszere és eredményei vannak népszerűen előadva.

Ezek csak az eddig megirt munkák. Hogy mik fogják ezeket követni, nem tudjuk, de bizonyosak vagyunk benne, hogy a ki eddig ennnyit dolgozott, ezután sem fog, mert nem

tud pihenni. Őszinte szívből kívánjuk kiváló tudósunknak s egykori szeretett tanárunknak, hogy kitartó munkásságához adjon neki a Gondviselés erőt, jó egészséget és sokáig tartsa meg irodalmunk felvirágoztatására s a magyar nyelvészeti tudomány előbbrevitelére. —r.

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

FÁY ANDRÁS.

(1786—1864.)

Fáy András egy ősrégi nemesi család sarja, már gyermekkorában jelét adta kiváló tudásvágyának. Gyors és fényes haladása az iskolában hatterbe szorította tanulóársait.

Mikor Pestre jött, olyan környezetbe került, mely a lángelkű ifjút az irodalmi pályára vezette. Az első, a kivel megismerkedett, a nemes izlésű Kazinczy Ferencz volt, a kinek buzdítása mellett Fáy az írói érdem s dicsőség azon magaslatára emelkedett, mely őt az 1830-ban felállított akadémia tagjai közé emelte. Már igen korán, 14—15 éves korában irogatott s 1807-ben jelent meg első munkája a «Bokréta», de ezen zsenge meg nem nyerhetvén a tisztaságot és korrektséget óhajtó Kazinczy tetszését, a fiatal író ezután szigorubb kritikát gyakorolt önmaga ellen s nagyobb figyelmet fordított irataira. Egy évtized telt el, míg újból fellépett, ekkor már határozott haladást mutatva. A friss bokkrétát, főleg a meséket és aforizmákat nagy tetszéssel fogadta a közönség s Fáy hirtelen meg volt alapítva annyira, hogy a közönség kedvence lett.

Fáy műveiben mindig eredeti, szelleműs és mindenképp magyar. Az emberi szívet s ter-

mészetet általában, különösen pedig a maga fáját árnyalataiban mélyen ismerte. Prózája művészi. Meleg emberszeretet, sokoldalú tapasztalás, derült életbölcesség, a görög bölcsök vidám, mosolygó, de komoly s minden frivolitástól ment életnézete, a legnemesebb értelemben vett humor lengik keresztül meséit, aforizmáit és eredeti, élethű jellemekkel, egyéniségekkel tömött regényeit, apróbb elbeszéléseit s életrajzait és bármely irányu értekezéseit. A mesében utolérhetetlen; regényeiben, melyek inkább arczképek és jellemrajzok, leleményes, tanuságos, ecsetelő, színező; drámai művei, bár nem színpadra valók, nagy tanulmányra s tehetőségre mutatnak: közzogi politikai s neveléstani értekezései a higgadt, gondolkodó, megfontoló, de lelkes hazafit mutatják.

Fáy András Sárospatakon tanult, négy évet Pozsonyban is töltött, hol a német nyelvet sajátította el. Jogtudományt szintén Patakon hallgatott s a joggyakorlati évek eltelté után Pestmegyében szolgabíró, később pedig tablabíró lett. Idejét nagyjából Pesten vagy gombai jóságán töltötte s az irodalomnak élt, közbe-közbe a megyegyűléseken is fölemelvén hazafiúi szavát a közjó és szabadság védelmére. Minden szava, nyilatkozata a hazáját szerető, nagytudomány s tapasztalatu és a hazai álla-

potokat úgy, mint az embert mélyen ismerő férfiura vallott. E tulajdonságai alapján választották meg 1836-ban országgyűlési követnek.

Fáy András érdeme a hazai első takarékpénztár felállítása és tervének kidolgozása Pesten.

Szóval, Fáy András egyike a legkiválóbb férfiaknak, mert hazájának minden téren igyekezett használni s tehetségét nemcsak az irodalom, hanem a politika és közügy terén is érvényesítette s így a magyar nemzetnek nemcsak Phaedrusa, hanem Rochefaucauldja és Wilberforce-a is. —g.

Milyenek vagyunk diákkorunkban?

— Irta F. K. tanár. —

— De hát mit csináljak, hogy azoknak a feltételeknek megfeleljek, melyek engem a boldogulásra vezetnek? kérde, nyájas olvasóm.

Mit? Először a feladataidat mindig tanuld meg úgy, mintha biztos volnál abban, hogy másnap felelsz; írásbeli feladványaid kidolgozását pedig sohse mulaszd el.

A nyelvekből tanuld meg a szabályokat, de ezeket érvényesíteni is próbáld meg. Fordíts az idegen nyelvből magyarra, s magyarból az idegen nyelvre. Ez utóbbi nehezebb dolog, mert nagyon ügyelni kell a magyar és az idegen nyelv szellemére, az eltérésekre s főleg sok szót kell megtanulni. Szószedeteket tartsd rendben s ha ráérő időd van, ismételd a már ismert szavakat, mert nyelvet szavak nélkül nem lehet tanulni. Az iskolában minden szóra figyelj s ha a nyelv tanulása közben olyan alakok fordulnak elő, a minőket még nem ismersz, ne mulaszd el a példákat följegyezni s otthon a sajátos szerkezet fölött gondolkodni, az alakítás titkait kilesni s esetleg más, hasonló példákkal begyakorolni, míg csak teljesen meg nem érted.

Tanuld meg jól a történelmet. A világ népeinek történetéből az emberiség hivatását, az emberi sors változandóságát ismered meg, s látni fogod, hogy a népek életén mindig ott lebeg egy felső hatalom, egy szellemi kéz igazságos kezének vezetése s hogy a nagy történelmi események szülöke nem az esetlegesség, a véletlen működése, hanem az Isten keze látszik mindenben. Történelmi ismeretek nélkül nem lehetsz művelt ember, — s a mit deák korodban tanulsz, az fogja alapját képezni sok olyan dolognak, melyet ezek nélkül nem értesz meg.

A földrajzi és természetrajzi ismeretek a föld különböző részeinek nevezetességeit tárják fel előtted. Előtted áll a térképen a világ-részek és tengerek különfélesége, a világ ipara, kereskedelme, a népek élete számokban és alkotásokban: a maga városaival, kikötőivel, népeinek nyüzsgő életével. Összehasonlításokat tehetsz, a melyek a különböző nemzetek életképességét, előrehaladását, műveltségét fogják előtted föltüntetni. Az egyes részarányok ismerete rendkívül fontos. A földrajzi helyek tudása műveltségi fokod megítélésénél nagyon számít. Nem kívánja tőled senki, hogy az utolsó néger falu nevét ismerd, — de azt már joggal meg kívánja tőled mindenki, hogy pl. Sziciliát ne az Atlanti óceánban, Braziliát pedig ne Ázsiában keresd. Ismerned kell a világ minden nevezetesebb helyét, folyóját, hegyét, tavát, tengerét, szigetét stb.

Természetrajzi ismereteidnek is a legfontosabbra kell kiterjeszkedni. Nem szakismeretet kíván tőled a társadalom, hanem e téren is általános ismereteket és pedig úgy az állat-, mint a növény- és ásványvilágból.

A természettudományok ismerete nélkül pedig éppen nem boldogulsz. A közönséges élet ma már e tudományokon alapuló annyi eszközt, czikket használ, hogy azok ismerete már az általános ismeretek és tudás abc-jének tekintendő. Lépten nyomon látod a villamos erő, a gőz, a delejesség, a fény és hő hatásainak elméletén alapuló eszközöket, s ha nem ismernéd az erők titkát, — melyet középiskolai pályádon pedig megismertetnek veled — a legnagyobb szegénységi bizonyítványt állítanád ki magadról.

Nem szándékozom a tudományok és ismeretek minden ágát részletezni előtted, csak egyet kötek lelkedre, s ez az, hogy *sohase kutasd az okát, hogy egyik vagy másik tárgyat miért kell tanulnod* és sohase mondd, hogy bármelyiknek is nem veszed hasznát. Lehet, hogy jövődö életpályádhoz szakszerűen nincs valamelyiknek az ismeretere szükséged, — de igen is nagy szükséged van mindenikre azért, hogy általános műveltségre tégy szert. Hidd el nekem, hogy bármily rendezett és kedvező anyagi körülmények közt légy is, ha az általános ismeretek valamelyike hiányzik benned, erkölcsi értéked rendkívül gyorsan alá fog szállni.

A legelegánsabban öltözködhetsz, ha a fejed üres, és tudatlanságod napfényre kerül, az emberek előtt hamar lejárod magad.

Ma már annyira művelt a világ, hogy bizonyos foku ismereteket mindenkitől a társada-

lom követel meg. A ki pedig ama követelményeknek nem felel meg, azt ez a társadalom nem fogadja be.

Rang, állás, pénz, mind nehezen hozzáférhetők, oda többé kevésbé a körülmények szerencsés alakulása segít bennünket: a tudás azonban mindenkinek a számára nyitva van. A ki akar és tud tanulni, az előtt az ismeretek világa tárva-nyitva van. Egyedül a tudomány az, a mi mindenkinek hozzáférhető. Csakhogy sok fáradságba is kerül azt megszerezni, hanem ha egyszer megszerezted, tudományod lesz az a tündérmesebeli varázsvessző, mely minden ajtót megnyit előtted: tudományod hozhat hirt, dicsőséget, vagyont, jólétet, — egyszóval mindent a világon.

Boldogulásod titka azonban itt is nagyon sokat függ attól, hogy miként tudod értékesíteni tudásodat, mert áldást is hozhat reád, meg egy élet átkait is fedre zúdíthatja. Az ember sorsa Isten kezében van, de azért legtöbbször magától az embertől függ, hogy boldogulni tudjon.

(Vége.)

Vörösmarty „Szózat”-a.

— Poetikai analysis. —

Irta: *Krajcsorics S.* tanár.

4. Itt küzdenek honért a hős
Arpádnak hadai;
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak karjai.
5. Szabadság! itten hordozák
Véres zászlóidat,
S elhulltanak legjobbjaink
A hosszú harc alatt.

A legjobbak elhulltak, a fényes diadalokra gyászos küzdelmek árnya borul, de az áldozat, mit a szabadság hősei vérük ontásával hoztak, nem veszett egészen kárba, ha a multból csüggedő szemünk a jelenbe tekint, lelünk erőt merit a «meg nem törtetés» tudatából s a kegyelet fohásza önbizalommal erősödik, mert a nemzet életereje megmaradt.

6. És annyi balszerencse közt,
Oly sok vizsály után
Mégfogva bár, de törve nem
Él nemzet e hazán.

Az életerő e próbája az önbizalomnak első forrása. E mellett az élet-halálharcok, a gyászos csapások, melyek megfogyasztották a nemzetet létszámában, de életerejét meg nem törhették, méltó részvétet költhetnek az emberiségben, a művelt nagyvilágban, különösen Nyugat-Európa

népeiben, miért is a nemzet a létjognak követelésével ehez fordul és sorsáért ezt is felelőssé teszi.

7. S népek hazája, nagy világ!
Hozzád bátran kiált:
«Egy ezredévi szenvedés
Kér éltet vagy halált!»

A művelt világnak e rokonszenves érdeklődése s erkölcsi kötelessége az önbizalom második forrása. A harmadik forrás a legszentebb és legmegbízhatóbb: az isteni gondviselés, mely az erkölcsi világtrend alapját képezi s melynél fogva

8. Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért
S keservben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért;
9. Az nem lehet, hogy ész, erő
És oly szent akarát
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.

Az isteni gondviselés nem nézheti közömbösen sem a multnak, sem a jelennek nagy küzdelmeit. E hit magasztosan fölemelő, bár remény és balsejtelem cikáznak át rajta. E hit prófétává ihleti a nemzet költőjét, a mikor a mult kegyeletos nagyságán s a jelen biztató szent törekvésein erősödve merészen a jövőbe tekint, hogy ott is rámutasson olyan momentumokra, melyek a kitartó, rendithetlen hűségre köteleznek. A válság nem lehet messze: a jövő vagy egy jobb életet fog hozni, vagy, ha kell, halált, de tiszteletet parancsolót. Az élet százazrek hő imáinak teljesedése lesz, de a halál, ha jönnie kell, csak az ellenséges hadakon ontott vérfürdön át jöhet: oly tragikum, melynek láttára az emberiség szemében gyászköny ül. Ez értelme a szózat és a nemzet drámája végkifejlésekint látnokilag zengett alternatívának:

10. Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Százazrek ajakán.
11. Vagy jöni fog, ha jöni kell,
A nagyszerű halál,
Hol a temelkedés fölött
Egy ország vérben áll.
11. S a sirt, hol nemzet sülyed el
Népek veszik körül
S az ember millióinak
Szemében gyászköny ül.

Ime, ezen kétes, de nagyszerű jövőt tárja fel nemzetének a költő. És a nemzet rajongó lelkesedéssel hitt 1848-ig a jobb jövő reményében, a midőn a költő hite a bekövetkezett nagyszerű élethalál-harcban megvalósulni lát-szott.

A virágok boszuja.

— Freiligrath után. —

Lágy vankosokra nyugton dülve
Pihent a lány elszenderülve;
Pillái zárva éjszemének,
Arzéi biborfényben égnék.

Ragyogva kiseded szalmaszéken
Pohárka van czifrázva szépen,
És a pohárba rakva állnak
Üdén tépett himes virágok.

Gonddal bezárva minden ablak,
Hüvös lég, szellő künn maradnak
S titkon tenyészve lanyha, kába
Meleg terült a kis szobába'.

Körülte minden hallgatásban; —
De hallga! milyen suttogás van!
— Virágoeskák sugó beszéde,
Ág suttogása, vágyva, égve . . .

Virágkehelyből szellemekként
Illatparányok lengenek szét,
Kiseded paizst, fej-éket hordva
Ruhájok, a köd gyenge fodra.

A rózsza pirkadó öléből
Magát nyulánk hölgy emelé föl;
Hajfürte lengő, játszi, röpké,
Gyöngyül harmat rezeg fölötte.

Kelyhében a sisakvirágnak
— Közötte a zöld, lombos ágnak —
Áll egy lovag, kihíni készen
Fején sisak van, kard kezében;

Sisakján leng meg-meghajolva
Ezüstös-szürke kócsagtolla;
És pókszővetnél szebb leplével
A liljomból egy lányka lép fel.

A turbánvirág kebelében
Egy néger áll büszkén, kevélyen,
Zöldes sisakja fénybe szédül,
Félholdja szép ezüst ivétül.

A császárkoronába lépdél
Egy kis királyka vesszejével,
S a kék íriszben — mint kísértet —
Láthatni kardos vadásznépet.

«Midőn a forradalom árja elzugott, — mond Gyulai — Vörösmarty alig találkozhatott valakivel, ki azt ne mondogatta volna neki: a jóslat teljesült, a nagyszerű halál bekövetkezett. A költő mindig elkomorult ilyenkor, ingerülten mondá: a jóslat még nem teljesült, ez még nem halál, nem ily halált értett. Gyermekeinek ama veresszakok híjján kellett megtanulniok a Szózatot. Megtört szívvvel, de mély hittel nemzeti jövőjébe, szállott sirjába.»

És a költő nem csalatkozott: az ország temetővé vált, de a feltámadás reményével. A kik azon idők gyászát átéltek, emlékezni fognak, hogy az ország csak erőt gyűjteni vonult magába; és annyi ezer szív nem hiába tört meg: mert eljött egy jobb kor, mely után buzgó imádság epedett milliók ajakán, nem valami ábrándos álomkép alkotta jobb kor ugyan, de a milyent csak a való törvényeinek talaján létesíteni szabad. Ma e harcokat is a szabadság azon küzdelmei közé soroljuk, melyek emléke új kapocsként fűz még szorosabban e földhöz. És ha még folyvást hord nehéz harcokat rejtelmes keblében a jövő, úgy hadd zendüljön tovább is a multnak s jelennek szigorú tanulsága, a jobb jövőnek záloga:

Légy hive rendületlenül
Hazádnak óh magyar!

Igenis rendithetetlenül! Most annyi szent vívmánynak birtokában még rendületlenebbül, mint valaha, mikor aránylag kevesebb volt a veszteni valónk. Elemi csapások egyre-másra próbára teszik a sokat szenvedett ország népeit; külügyi viszonyaik között keletről egy nagy kérdőjel kísért, idebent faji fondorlatok leskelődnek a magyar állam egysége ellen.

S ennyi óvatosságra és vállvetésre intő időjelekkel szemben ugyan mit tapasztalunk?

Az aggodalmas hűség helyébe lép az ősi bűn: az elbizakodás s a nemzet testét szerte tépi az ősi átok: a pártviszály. E rémeket egész sereg emberi gyarlóság kíséri s a felburjánzott szívben csenevész virág az önzetlen hazaszeretet.

Azért koronkint esendüljön meg az élet zsvivájában az Arany visszhangzó szózata:

Hallottad a szót: «rendületlenül»?
Abránd, hűség, muló kegy, javak,
Lenn a sikamló tér, nyomás felül,
Vész és gyalázat el ne rántsanak.
Oh értsd meg a szót: árban és apályon
— Szirt a habok közt — hűséged megálljon.

(Vége.)

Narcisz-levélről nagy mogorván
Egy kis fiucska elrobogván
Az ágyhoz lép, a kis leányka
Arczára forró csókot hányva.

A többi is most összeröppen,
Kerengve, lejtve, szökve körben,
És ott lebegnek járva-kelve
A szunnyadónak énekelve:

«Leány, leány, földrül letépvé
Miért zártál e szép edénybe?
Hogy itt nekünk, te kis kegyetlen!
Epedni, fogyni, halmi kelljen!?

Oh mint pihentünk boldogságba,
Anyaföldünk keblére zárva,
Hol zöld hegy ormán megtörötten
Ajkunkra a nap csókja röpönt.

Hol, derekunkat átölelvén,
Enyeltünk lanyha szellők keblén,
Hol villi-játék járta éjjel
Virágházunkból járva széjjel.

Körülfolyt eső, harmat esőppje,
S most állott vízbe így lekötve
Nem meghalunk, de elvirágunk...
Érjen miatta, érjen átkunk!

Az ének elhal, lehajolnak
Föléje a szép szunnyadónak,
S aztán a hosszú hallgatásra
Megjő megint a lassu lárma.

— Mi sottogás? vajon mi zúghat?
A leányka arcza tűzbe gyuladt;
Az illat röppen, leng a pára,
S rá-rálehel az arcz havára.

A nap csillogva bókol ottbenn,
Fényétül az árnyék kilebben;
Nyugvó helyén édesden alva
Ott fekszik a leányka halva.

Hervadt virág maga is épen,
Az arcza még pirulva szépen;
Pihen letört testvéri mellett:
Megölte a viráglehetet.

Udvardy Géza.

Gyermekismerőseim.

III. A vadócz.

Mi az a vadócz? Egyszerűen azt mondhatnók: a mit a természet vadon terem. A mit «művelés» «nemesítés» értékesebbé, izletesebbé nem tett, azt a gyümölcsöt is vadócznak nevezzük. A kettő közötti különbséget mindjárt teljesen megértik, kedves olvasóim, ha vadkörtebe s utána császárkörtebe harapnak; csak ezt hozom fel például, felhozhattam volna ugyan a közöriütlelen és csiszolt gyémántot is; de gyémántot vajmi kevesen láthatunk.

Ilyen vadóczok vannak az iskolában is, a társadalomban is és mindenütt, a hol csak emberek vannak, előfordul még az uralkodó családok tagjai között is. Persze, hogy ezeknek is vannak vadóczságuk miatt kellemetlenségeik, de azért ők mégis csak hercegek és főhercegek maradnak, a kiknek hizelegnek s a kiknek vadóczságát ezer meg ezer szolga szívesen türi. De biz' az, a ki a társadalomban, akár mint szellemi, akár mint kézi munkás él, annak az ő vadsága ninesen hasznára.

Egy ilyen vadócz volt a mult években anyolczadi osztályban. Csaknem minden osztályt más intézetben végzett el, a mi intézetünkbe is csak a 8-dik osztályra jött. Darabos fiu volt Rádi Miklós az igaz, de a mint közelebről megismerkedtem vele, mindjárt észrevettem, hogy sokkal nemesebb szíve van, sokkal több kegyeletet érez tanárai iránt, mint azok a társai, a kik rendkívül illemesen hajolnak meg tanáraik előtt, eleganciával emelnek kalapot az utcán őt lépésnyi távolságban, de azután otthon és társaik között kitünően tudták kigunyolni egyik-másik tanárukat s egyszerűen tudták felbujtogatni társaikat a fegyelem ellen.

Rádi Miklós mindehhez nem értett, de értett minden tárgyhoz s tudta tanárai jó indulatát és fáradságát megbecsülni. S mégis minden intézetből azért kellett távoznia, mert egyik vagy másik tanára iránt nem volt «kellő tisztelettel». Hát ez igaz is volt, csak hogy — csak hogy a tanárok sem mindig esalhatatlanok. A sok «durva» tanuló között akad egy-egy «vadócz» is, a milyen Rádi Miklós volt.

Középiskolai pályafutása végén tehát, mint említettem, abba az intézetbe került, a hol én is tanárkodtam. Mikor az érettségi bizonyítványhoz az életrajzi adatokat be kellett szolgáltatni, akkor láttuk, hogy Rádi Miklós minden évet másutt töltött s magaviseleti jegye, hol «szabályszerű», hol «kevésbé szabályszerű» volt. A bizonyítványa általában jeles volt mindég. Figyelemmel

kisértem Miklós magaviseletét társai és tanáiraival szemben. Észrevettem, hogy most már nem annyira darabos, mint félszeg, ügyetlen társaival szemben, tanáiraival szemben pedig félénk. Észrevettem azt is, hogy társai kedvtöltéseiben nem mer résztvenni s ha az osztályt valami véletlen dolog «általános derűltégre» hangolta is, Miklós arcán bizonyos keserü bú volt észrevehető s ha néha-néha őt is elragadta az általános hangulat, vidámsága csak egy pillanattig tartott, láttam, hogy erőlködik a többenél illedelmesebb lenni. Ilyenkor bizony nagyon megsajnáltam, hiszen világos volt előttem, hogy magáról a «kellő tisztelet hiányá»-nak még gyanuját is el akarja háritani.

Gyakran megszólítottam, igyekeztem őt bizalomra hangolni barátságos beszélgetéssel s hovatovább sikerült is egy-egy időre félénkségéből és félszégéből kiolvasztanom. De csaknem vesztére.

Miklós tartózkodása lassankint felengedett, társaival szemben fesztelenebb, tanáiraival szemben bátrabb lett; irántam, szeméből láttam, határtalan ragaszkodással viseltett.

Itt volt május. Megérkezett az osztályvizsgálatok ideje. Szinte örültem, hogy Miklós eddig szépen kihúzta az évet, a nélkül, hogy bármi összeütközése lett volna. A matematikai vizsgálat közben azonban megtörtént az, a mitől tartottam. Miklós ellen felhangzott a régi panasz: tiszteletlenül viselkedett a tanára iránt. Egy geometriai tétel megfejtése volt az egyik vizsgáló feladata. S midőn az a szokásos hosszú levezetésbe beletévedt, Miklós magáról megfeledezve, egész önkénytelenül morgogta:

— Van annak egyszerűbb módja is!

A fiatal tanár, kevés tapasztalata levén rákiáltott s kiméletlenül összeszidta. Miklós megadással türte a leczkét s annak végével bocsánatkérés helyett így szólott:

— Nem akartam a tanár urat sérteni.

— Mi, hát még mindig azt hiszi, hogy igaza van? szolt a fiatal tanár. Jó, majd várja be az ítéletet.

A dolog a tanári kar elé került.

Megdöbbenve értesültem erről a végzetes félreértésről s midőn arról gondolkoztam, mikép oszlashassam el azt, ajtómon félénk kopogást hallottam. Háromszor is mondtam «szabad!» de csak nem jött be senki. Kinyitottam az ajtót Rádi Miklós állott ott, halványan zavartan.

— Jöjjön csak be. Éppen kapóra jött. Hogy tudott magáról megfeledezni? Szóljon. Csak tud mentséget felhozni! Hiszen nem ismerem

magát olyannak, mint a ki szándékosan akart volna sérteni. No, mondja, mi készítette arra a felszólalásra.

Miklós szeméit elborították a könyvek. Ezek a könyvek ékebben szoltak minden mentegőtődzésnél. Fejére tettem kezemet, szemébe néztem s megindult hangon mondtam:

— Miklós! én tudom, hogy jó, romlatlan szíve van. Őrizze meg szíve nemességét mindenkor, én bizom abban, hogy az élet s tapasztalataival növekvő önuralma lefogja csiszolni darabosságát. Távozzék nyugodtan.

Kollegámat, a ki szintén nagybecsülte Miklós tehetségét, könnyen sikerült meggyőznöm arról, hogy Miklósnak nem volt sértő szándéka s szerencsésen elintéztük a dolgot. Miklós az osztályban bocsánatot kért tanáraitól s ez megengedte neki, hogy egy külön órán osztálytársainak kifejthesse azt a rövidebb eljárást, a melylyel azt az ominózus geometriai tételt meg lehet oldani.

Látni kellett volna azt a ragyogó tekintetet, midőn Miklós megfejtésének végére ért s azt a hálát, a mely szeméből tükröződött, midőn tanára őt megdicsérte szorgalmáért s önálló gondolkozásáért.

Az érettségi vizsgálat szerencsésen elmúlt. Miklós a jelesen érettek között volt s társai őt bízták meg a bucsuzó beszéd megtartásával. Megindult hangon mondtotta el beszédét, a melynek a vége az volt, hogy most szavakkal köszönik meg tanáraik fáradozását, de az életben tettel fogják megmutatni az intézet iránt való hálájukat.

Sok nem mutatta meg, de Miklós szavának állott. Kitünő tehetségével és vasszorgalmával a mérnöki pályán az első szaktekintélyek egyike lett; az élet bátorra tette s lecsiszolta félszégét.

S midőn nemrégiben egy nagy közlekedési vállalatot szerencsésen befejezett, az üdvözlő beszédekre adott válaszában kijelentette, hogy az X. intézetnek köszönheti azt, hogy emberré lett s hazájának s polgártársainak használhatott.

Ezen a napon matematikus kollégám s én kaptunk tőle meleg, hálás táviratot. Siettünk egymásnak megmutatni s melegen szoritottuk meg egymás kezét. Hisz a tanítványok hálája, emlékezete a tanár legszebb jutalma. S én örömmel láttam beigazolva azt, a mit mindig igaznak tartottam, hogy ne ítéljünk pusztán a külső szerint.

Anti bácsi.

Csokonai és Petőfi.*

— Irta dr. Major Károly. —

Közös vonása lírájoknak a legközvetlenebb alanyiság és őszinteség is. Költészetüknek maguk a központjai. Soraikból leolvassuk sorsuknak nemcsak jelentősebb forduló pontjait, hanem kedély-szívviláguk minden mozzanatát. E megkötetlen őszinteségnek sajátos vonása, hogy önérzettel szólnak költői értékökről, mintegy vatesei jövő nagyságuknak, hogy vallást tesznek magukról, költészetük irányáról (Cs. az én poezisom term. P. A természet vadvirága). Csokonai viszi be liránkba az egyéniség jogát, melyet Petőfi érvényesít oly mértékben, mint a világirodalomban Byron. Az egyéniség kifelé nyúlása nálok az a kiméletlen, gyakran túlerős hang is, melylyel kritikusaik bántásait visszaverik. (Cs. A Músa-hoz. Kifakadás. P. A természet vadvirága stb.)

Dalaik gyöngéd alaphangjai szélesebb hullámzásukban a hazaszeretet, szabadság, emberiség ódái hevületébe szállnak fel. Csokonai egy pár sikerült bordala (Bacchushoz. Miért ne innánk? A békekötésre.) előhangja annak az eszmei márnak, a gondolat kábulatának, mely Vörösmarty dithirambjaiban emelkedik legmerészebb szárnyalásra, s mely Petőfit is hasonló dalok szerzésére bátorítja. Hazafias lírája, bár az érzés melegségének nincs híjával, nélkülözé azt a heves lüktetést, mely a «Romlásnak indult hajdan erős magyar» soraiban forr. «Magyar, hajnal hasad!» cz. ódája lankadt és bágyadtan terjengős a «Szózat» reményt és kétséget egybeolvasztó himnuszához; s a «Rajta, ősi magyar!» hangja csak langy fuvallat a «Talpra magyar!» milliókat felverő riadóhoz. De Csokonai az abszolutizmus, a reakció idején Tyrtaeusokodik Pozsonyban, a hova sorsa 47 évvel utóbb elvezeti Petőfit is, s a hol fél század múlva vívja ki nemzetünk a legszentebb jogokat. Csokonai a nemzeti tengődés, a vészes béke napjaiban mereng el a múlt nagyság képein s lesz félénk hirdetője a világszabadság igéinek, melynek evangéliumát nagy idők viharában a forradalmi Petőfi fogalmazza meg a legmerészebben. A mi Csokonai költészetében még csak zsongás, a demokratizmusnak Petőfi ad határozott és teljes hangot. Ő már forradalmi idők izgalmai között lesz politikai költővé, mint Andre Chenier, Beranger, s a külföld demokrata költői általában, a harcok véres mezein Tyrtaeussá.

Velők született s az idők lelkétől táplált

* Mult számunkból kiszorult. Szerk.

demokratizmusuk vezeti mindkettőjüket a költészet eredeti forrásához, a népköltészethez. A származáson kívül, mely, úgy tetszik, első feltétel, hogy e költészet természetessége és üde naivsága iránt fogékonysággal bírjon a költő, az ez időben ismertté lett Herder-féle népies irány és környezetének hatása tette Csokonait népies költővé. A debreczeniek, Földi és Fazekas; majd Dugonics, de talán mindeniknél inkább P. Horváth Ádám, kinek parasztdalait ébresztettek benne kedvet népköltési tanulmányokra, s költészetébe a népies elemnek felvételére. Korának viszonyai, tanulmánya előzményei és idő előtt bekövetkezett halála akadályozták, hogy benne és általa a népiesség teljes kifejlésre nem juthatott. A diákosság, idegen költők, kiknek hatását magában egészen felolvasztani nem tudta, megtanították, hogy a népiest felfogásban, hangban, színben, érzés és gondolkodás tekintetében eredeti természetességgel és hamisítatlan tiszasággal szólaltassa meg. A munka befejezése és diadalra emelése Petőfi genialitásának volt fentartva. És mégis, van Csokonai alkotásai közt nem egy, melyet az igazi népies műza sugallt. Életképei (Csikó-bőrös kulaes. Szegény Zsuzsi a táborozáskor, drámáiban alkotott genrei) e fajt először hozzák be költészetünkbe. E nyomok után indulnak későbbi életkép festőink. A Csokonai életképei méltán helyet foglalhatnak a Petőfiéi mellett. Néhány csinos dalában pedig (Rózsabimbóhoz. Az eleven Músa-hoz. Megkövetés. Megkérlelés. stb.) mintha csak Petőfi mély érzése és könnyed dallamossága csendülne fel.

Egy költő nagyságának ismerve mindig az, hogy tett-e hatást kortársaira, vagy az után következőkre. Ha Csokonait az irodalmi fejlődés szerves összefüggésének ezen szempontjától vizsgáljuk: legott világos előttünk, hogy nem áll elszigetelten. A népies költészet megindítója a kire és kihez egyenes folyamatban visszavezethető az utóbbi fejlődés, hatása kinyomozható mindenek felett épen Petőfire és Aranyra. Hiszen e két legnagyobb népies költőnknek első és állandóan kedvelt olvasmánya nem más, mint Csokonai, Petőfi és Arany hozzá járnak népiességet tanulni. És bizonyára abban a jellemző körülményben, hogy az akkor még kevésbé ismert Petőfi a debreczeni temető egyik sírjának vaspiramisánál egykor hosszan elmereng, nem szeszélyes különczködést, de az utód nemes kegyeletét kell felismernünk a mester iránt, a kinek megkezdett művét épen az a néma meghatottsággal távozó ifjú viszi a tökéletes befejezéshez.

(Vége.)

HADITZ: KÖNYÖRÜLETESÉG.

A «Figyelő»

☉ király könyve.

— Irta: Mosdósy Imre. —
(Vége.) (13.)

— Nem kelmednél van a király könyve . . . no ne féljen, hiszen nem bántjuk mi kelmedet, a fia Budán van a királynál, az igazított bennünket is ide.

De Misót nem tántoritotta el e beszéd, meg-
rázta fejét tagadólag.

— Nem uram! ha úgy van, hogy a király
könyve van nála, hát akkor aligha úgy nincs,
mondá ravaszul, mert máskor mindig eljött
velem Budáig, most meg visszafordult . . . aligha
roszban nem sántikál . . . Iszen, ha tetszik a
nemzetes uraknak, nézzék meg zsákjaimat, de
okosabban teszik, ha az után sietnek, mert ha
egyszer a Mátrába veszi magát, hát üthetik a
nyomát . . .

— Mondasz valamit, — dörmögé az egyik
hadnagy és azzal nekivágtak a Mátra felé vivő
utnak.

— Jó éjszakát, mondá Misó félig nevetve,
a mikor a lovasok már jó messze voltak, és
az alkony köde védte őt tőlük, beljebb huzta
kordéját a bozótba, a hol még a varju se
találta rá a tetemre — jól megnézte magának
a helyet, azután kifogta szamarát — előkereste
a tarisznyát, a miben a könyv volt — egyik
felől azt, másik felől az elemőziás táskát vállára
vetvén, felkapott a csacsira és nekivágtott a
budai utnak.

Viszontagságos és fáradságos ut után érke-
zett meg Pestre. Pest akkor még igen kis
városka volt, környéke csupa pocsolya és sze-
métdomb, a házak elszórva, csak itt-ott volt
egy rendezettebb utca. A sok utcagyerekek
bezzeg gúnyt űzött belőle, alig tudott átvergődni
Budára.

Misó, mielőtt a király elébe ment volna,
megállott egy csapszék-féle ház előtt és vett
a szamarának egy kis szénát. A míg a fáradt
számár jóízűen majszolta a szénát, maga a
felszer alatt egy korhadt fadarabra ülve, egy
kis kenyéren rágódott, gondosan maga elé
emelve a féltve őrzött tarisznyát. Egyszerre
odalép eléje egy nyalka katona, s rámutatva a
tarisznyára, felkiálta:

— Ihol az elveszett tarisznyám! Ihol e! s
azzal közeledett Misó felé, nyilván, hogy elvegye
tőle a féltett tárgyat.

— De nem oda Buda! kiáltá Misó s mint a
villám, úgy ugrott fel, s mire a jó katona
csak gondolhatta is, már a számára hátán ter-
mett és megcibálva annak a fülét, szaladásra
birta.

Bezzeg támadt nagy csődület. Egyszerre
üzöbe vette Misót a csöcselék, mert a katona
fenhangon kiabálta:

— Tolvaj, fogjátok meg, fogjátok meg, ellopta
a tarisznyámat.

De biz a képzelt tolvajt nem érték el. Akkor-
ban még lovasrendőr nem volt, vagy ha lett
volna, hát nem volt telefon, nem lehetett tele-
fonozni. Így történt, hogy öregebb Misó egyenesen
a várba verte fel szegény elcsigázott szamarát,
de mikor látta, hogy a gyalognép messze elma-
radt tőle, leszállt róla s úgy futott vele együtt.

Hogy mennyi baja volt, mire a király elé
jutott, nem mondjuk el e helyen, mivel már
szeretnők látni és hallani Misót a király előtt.
Elég az hozzá, hogy mire a katona, ki tarisz-
nyáját hajszolta, a várkastély elé ért, — a hol
persze a csacsi kívül maradt, — Misó a király
előtt állt s alázatosan így beszélt:

— Fölség, a te bibliáid közül — (bibliának
hitt minden könyvet) — elloptak egyet. A fiam
— hej nagy sora van annak — elfogta az
olaszt, a kinél ez a könyv volt és ezt a könyvet
ide adta, hogy majd elhozzuk felségednek. De
mivel ő — már azt nem tudom, miért, miért
se — nem jött, hát biz én elhoztam magam,
mondok, a fiam majd utolér, ha akar . . . El
is hoztam! Itt is van, pedig tegnap négy katona
is rá akart szedni, el akarta csalni tőlem, bizo-
nyosan az olasz czinkosai voltak . . . Hanem
én fölség — ne tessék megharagudni a szómért
— azokat bizony lövő tettem. Mái is keresik
öregebb nemes Bakos Hutás Misót valahol a
Zagyva mentén.

A király örömeben mindjárt Raguzai Felixet
hivatta, a ki meg örömeben ölbe kapta Misót
s olyan tánczra perdült, hogy a királynak
kellett elvenni tőle a szegény halálra hurczolt
palóczot.

Persze hogy a tarisznyát kereső katonát
mindjárt elcsipték és ennek révén megtudták,
hogy ki volt a tettes s mivel az olaszt is meg-
léték Misó pinczében, ifjabb Misónak teljes
elégtételt szolgáltatott a gondviselés ügyességeért
és bátorságáért.

Hanem a király igen enyhén bánt el a bünö-
sökkel. A nagy jó urat arra ítélte, hogy egy
könyvet kell neki lemásolnia, a mit a nagy jó
ur meg is tett, de félesztendei kinlódás után.
Sajnos, hogy a hires Corvina-könyvtár remekei
szétvándoroltak a világ minden tájára. Már
Mátyás utóda, Ulászló alatt, a királynak enge-
delmével egy bécsi tudós, a ki huszonnégyezer
jött el megbámulni a Corvina-könyvtárt, minden
látogatása után vitt el egy könyvet, a nevezetesebb
műveket pedig a mohácsi vész után a

törökök hajóra rakva vitték Konstantinápolyba,
durva kézzel letépve a gazdag selyem függö-
nyöket s a meghagyott könyveket is barbár
módra megfosztva arany és ezüst diszükségül.
Igen sokat vett meg a Wolfenbütteli herceg
is (valami kétszázat), a harminczéves háboru
idején jutott belőle a párisi nemzeti könyvtárba
is, Velenczébe, Brüsszelbe . . . Sajnos, hogy
nincs meg a nagyhirű könyvtár, a tudomány
és magyar dicsőség nagy veszteségére, de
sajnos a mi történetünk szempontjából azért,
mert ha megvolna minden könyv, megtalálnók
közte azt, a melyiket a nagy jó ur irt bün-
tetésből.

Az volt bizonyára a legesunyábban irva, és
bizonyosan nem voltak benne oly remek kezdő-
betűk és miniaturfestések, a milyennel az
akkori kor leghíresebb könyvfestői, Gherardo,
Attavente s többek Matyás király könyveit föl-
diszítették.

Ifjabb Bakos Hutás Misót, miután atyját
gazdagon megjutalmazta, a király ott fogta
magánál és attól az időtől fogva Misó Raguzai
Felix keze alá került és másolta a király szá-
mára a drága könyveket. Sőt nemcsak másolta,
hanem közben festette is őket, és később a
király halála után Ulászló király is másoltatott
vele s egy igen szépen készített könyvért ne-
mességre emelte őt.

☉ arany szelencze.

Egy francia ezredes, kinél több tiszt ebé-
delt, ebéd alatt egy nagyon szép arany szelen-
czét mutatott nekik, melyet nem rég vett.
Néhány percz mulva szippantani akarván,
hiába kutatta át zsebeit, a szelenczét nem
találta, meglepetve kérdezte «Hol van a sze-
lenczém? Uraim legyenek szivesek megnézni,
hogy nem-e tette valaki önök közül szórakozott-
ságból zsebébe.

Azonnal felállottak az összes vendégek és
kifordították zsebeiket, de a szelencze nem
került meg.

Csak egy volt a tisztok között, ki ülve
maradt, mialatt magatartásán és arcán látható
zavar mutatkozott. En nem fordítom ki zsebeim
— mondotta — legyen elég becsület szavam,
hogy a szelencze nincs nálam».

Ebéd után a tisztok fejcsóválva távoztak,
mert mindegyikük a fiatal embert tartotta a
tolvajnak.

Másnap reggel magához hívatta őt az ezre-
des és így szólt hozzá: «A szelenczém megta-
láltam, zsebem el volt szakadva és a szelencze
kabátom bélésébe csuszott, de mondja meg,

hogy miért nem akarta zsebeit kifordítani,
holott az összes tisztok kifordították.

A tiszt így felelt: «Szivesen megmondom
önnek ezredes ur, de csak önnek egyedül.

Szüleim szegények és én nekik adom fize-
tésem felét, és így takarékosági szempontból
soha sem étkezem vendéglőben. Tegnap midőn
ön meghívásával megtisztelt, szerény ebédem
már zsebemben volt, meghaltam volna szégye-
nemben, ha zsebeimből a fekete kenyér és a
kolbász kiesett volna, mely szerény ebédemet
képezte.

E szavak mélyen meghatották ez ezredest.
«Ön igen jó fiú! — mondá a fiatal tisztnek.
Hogy segíthessem önt szülei támogatásában
nagyon örülnék, ha önt minden nap asztalom-
nál láthatnám.»

És, hogy egészen eloszlassa a jogtalan gyanut,
melylyel a fiatal tisztet illették, ismét meghívta
az összes tisztokat és kinyilatkoztatta, hogy a
fiatal tiszt ártatlan.

Dósa Imre.

☉ fizikai kísérletek.

A megehető méceses.

Ismeretes tréfa az, hogy egy-egy ügyes
műkedvelő bűvész elővesz egy darabka gyertyát,
meggyújtja és megeszi. Még azt is rámondja,
hogy nagyon jó, amin váltig nagyon csodálko-
zik az olyan néző, a ki nem tudja, hogy a
gyertya almából van kivágyva, a kanócz pedig
egy darabka mandula, mely olajtartalmánál
fogva egészen jól ég.

Ezt a tréfát folytatni is lehet s ajánlkozha-
tunk, hogy az éjjeli mécesest megesszük és
megisszuk kanóczostul, olajostul. Ez sem
nagyobb boszorkányság az előbbinél s persze
szintén elő kell készíteni. Az égő kanócz itt is
egy darabka mandula, melyet egy másik,
nagyobb darab mandulába szürtünk bele, hogy
főnt lebegjen és égjen az olajon. Már persze
csak a nézők hiszik, hogy olaj, mert a méceses
pohárba bizony bort öntöttünk olaj helyet. A
bor lehetőleg sárga színű legyen. Abban a
pillanatban, mikor az égő mécesest be akarjuk
hőpinteni, kissé megzökentjük a poharat, az
égő mandula belefordul a borba, kialszik és le
is hül annyira, hogy jó ízűen lenyelhetjük.

Néhány próba már megadja a gyakorlottsá-
got, hogy az égő mandula-kanóczot a kellő
pillanatban s a pohár körül tartott ujjainktól
leplezve fordítsuk föl. Nagyon szemesnek kell
lennie annak a nézőnek, a ki észreveszi, hogy
nem égő kanóczot és égő olajat nyeltünk le

(Tom-Tit.)

Előfizetési fölhívás.

Lapunk mai számával az első negyedévi előfizetések lejárván, tisztelettel kérjük előfizetőinket, legyenek szivesek előfizetéseiket mielőbb megújítani.

Az elmúlt negyed év alatt meggyőződhetett az ifjuság arról, hogy a Tanulók Lapja minden tekintetben megfelelt a maga elé tűzött programnak. Igéreteinket beváltottuk, adtunk kitünőt a tanárvilág jelesei által írott cikkeket, adtunk melléklet gyanánt szépen illusztrált íveket a Történeti Albumból, s a mellett jutalomkönyveket küldöttünk mind a feladatok, mind a talányok megfejtőinek. Mindezeket a jövőben is megadjuk. Nem hangzatos ígéretekkel igyekszünk előfizetőinket kielégíteni, hanem azzal, hogy kiváló gondot fordítunk a lap szellemi részének értékére. Nagy áldozatokkal szereztünk egy ifjusági regényt, melyet kitünőt munkatársunk Gaal Mózes pozsonyi főgimnáziumi tanár ur írt. Címe: *A lant és kard*. Hőse Zrínyi Miklós a kiváló költő és hadvezér. E regény közlését ápril 7-iki számunkban kezdjük meg.

Ujabb időben az ifjuság körében nagy érdeklődés mutatkozván az amateur fotografirozás iránt, az új évnegyedben a *fotografálásról* is érdekes cikksorozatot kezdünk meg közölni. Ezenfelül az ókori Róma régi épületeinek képeit közölve, hosszú cikksorozatban élvezhető áttekintést fogunk nyújtani a régi Róma viszonyairól, erkölceiről, szokásairól.

Pályakérdéseket a jövő negyedben is tűzünk ki, hogy az ifjuságnak alkalmat adjunk a nemes versenyre s tehetségének érvényesítésére.

Szóval tőlünk telhetőleg azon leszünk, hogy a tanuló ifjuság minél inkább szeretni, becsülni, méltányolni tudja a saját lapját, a Tanulók Lapját.

Erre nézve elég garantiát nyújt munkatársaink díszes névsora, a kik ezután

is támogatni fogják lapunkat. Közreműködésüket a jövőre is megígérték a következő tanárok: *Toncs Gusztáv* (Szabadka), *Mazuch Ede* (Ungvár), *Szűnyai Elek* (N.-Bánya), *Dr. Boros Gábor* (N.-Szében), *Lasz Samu* (Győr), *Dr. Horváth Cyrill* (Eger), *Pólya Ferencz* (Szentés), *Dr. Borcsa Mihály* (Kolozsvár), *Kárpáti Kelemen* (Szombathely), *Hevesi Ambrus* (Privigye), *Vozáry Gyula* (Munkács), *Dr. Sárffy Aladár* (Lőcse), *Gaal Mózes* (Pozsony), *Dr. Major Károly* (Zombor), *Czapáry László* (Székesfehérvár), *Dr. Prém József* (Pozsony), *Krajcsóvicz Soma* (Szarvas), *Perényi Adolf* (Temesvár), *Dr. Koltai Virgöl*, *Kiss Károly*, *Molnár Sándor*, *Szalay Károly*, *Medveczky Lajos*, *Szöllősy F.*, *Feledy K.*, *Dr. Körösi László* (Budapest) és mások, kiknek szives ígéletét birjuk a jövőre nézve.

Az előfizetési pénzek legczélszerűbben utalványon küldendők be a kiadóhivatalba (Budapest, VI., Aradi-u. 8. sz.)

Tisztelettel

A «Tanulók Lapja»

kiadóhivatala.

FEJTÖRŐ.

1. Számítási kérdés.

a) Fejtsék meg a következő egyenletben x értéke:

$$\frac{x-7}{x-3} + \frac{x-3}{x-5} + \frac{x-9}{x-7} = \frac{x-1}{x-3} + \frac{x-12}{x-5} + \frac{x-6}{x-7}$$

b) Melyik az a szám, melyet ha 3-mal osztunk és szorzunk, melyhez 3-mal adva, vagy a melyből 3-mal kivonva, az eredmény gyanánt kapott számok összege fejében 32-t kapunk?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik az a két magyarországi város, melynek összetételéből még két város keletkezik és pedig úgy, hogy az elsőnek két utolsó, a másodiknak két első betűjét veszem, a másodikikat pedig úgy nyerem, ha a második város utolsó szótagját veszem? (Beküldte: Csinesák László.)

3. Történelmi kérdés.

Ki volt az a kiváló államférfi és hadvezér, a kit a görögök egy igen szép melléknévvel tiszteltek meg? Mi volt ez a név? Melyik kortársa volt e férfinak ellensége? Mit vitt ez ellene keresztül? Mi történt vele? Halála után minő vonást jegyzett fel róla a történelem?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik kis éjjeli állat az, a melyik felül sötétszürkés fekete, alul fehér vagy sárgás. Hátulsó lábain az uszást elősegítő hosszabb szőrök vannak. Állóvizek partjaiban lakik, igen ügyesen uszik és bukik, vízférgekkel és pondrókkal táplálkozik?

5. SZÓTAGREJTVÉNY.

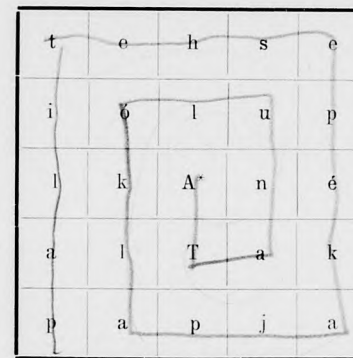
— Schlosser Ferencztől. —

11, 9, 10 ige,
 3 személyes névmás,
 4, 6, 7 számnév,
 8, 2, 1, 2, 8 a gyors más neve,
 5, 9, 10, 4 nem eleven,
 1—11 egyik kiváló esztetikus és egyetemi tanár neve.

6. CSIGAREJTVÉNY.

— Horváth Dezsőtől. —

(Megfejtendő a csigavonal menete szerint.)

Csak azoknak neveit közöljük, a kik legalább 4 rejtvény helyes megfejtését beküldik a határidőig. A megfejtők közt egy értékes könyv sorsoltatik ki. **Megfejtési határidő: 1895. április 7.** A határidőn túl beérkező megfejtéseket nem vesszük figyelembe.

A 11-ik számban közölt talányok megfejtései: Számítási kérdés: Az a háromjegyű szám, mely 42, 53, 57 és 11-el osztva maradékul 24, 16, 9 és illetve 6-ot ad: 864. — Földrajzi kérdés: Az a nagy földterület, melyen nagyobb folyók nincsenek, Ausztrália. A folyók hiányának oka az, hogy a magasabb hegyláncok a partokhoz közel vannak. A Moreton öbölbe torkol a Brisbane folyó. A Mackenssi és a Dawson összefolyásából keletkezik e folyó, u. m. Fitzroy és Burdekin. — Történelmi kérdés: Az a híres hajós, ki Afrikát először körülhajózta s 1498-ban a malabári parton Kalikut városát elérte: Vasco de Gama, kinek Emanuel király négy hajót bocsátott rendelkezésére. Az «India admirálisa» címet kapta. 1502-ben újra utnak indult. Kelet-Afrikában és Indiában megalapította Portugal hatalmát és 13, kincsekkel megrakott hajóval tért vissza hazájába. Harmadik indiai utja közben meghalt 1524-ben. — Természetrizai kérdés: A közönséges kakuk (cuculus canorus) nem rak fészket, hanem tojásait más rovarévi madár fészkebe rakja s az által költeti ki. Kedvencze étele a szőrös hernyó. Párosan él. Tartozik a madarak (aves) osztályába, a kúszók (scansores) családjába s a kakuk-félék rendjébe. — Sakkrejtvény:

Szép reményünk hajnaleszállagánál
 A jövendő tündérkert gyanánt áll:
 Csak midőn a tönkelegbe érünk,
 Venni észre gyászos tévedésünk.

Helyesen megfejtették: Schandl testvérek, Holeczmann Mór, **Barabás Sándor**, Neumann Vilmos, Weisz Emil, Gerstl János, Terzin Miksa, Bergl Izidor, Idakéri Győző, Tenner Márton, Costescu Mihály, Kallina Géza, Teluch István, Baruch Ernő, Lakatos Dezső, Hodács Ágoston, Hoffmann Kálmán, Porde Gyula, Jaga Jusztin, Gödri Béla, Frank Zoltán, Goldfeder Henrik, Mosonyi Emil, Perzsabek István, Kopfstein Lipót, Würtzler Vilmos, Müller Jenő, Kún Béla, Weitzenfeld Béla, Schwarz József, Németh István, Gümbl Márton, Wiener Jenő, Lichtnecker Ferencz, Parasin József, Balla István, Matolay József, Tauschitz Felix.
 A jutalmat **Barabás Sándor** (főgimn. tanuló Szombathelyen) nyerte el, kinek a könyvet a kiadóhivatal megküldi.

Az érettségi feladatok az 1893/94-iki tanévben.

25. Lugosi áll. főgimnázium.

Magyar nyelv. 1. A drámai jellemről, tekintettel Bánk jellemére. 2. Az írók szerepe politikai életünk újjászületése korában. 3. Mely okokkal támogatható a hő mechanikai elmélete a hő anyagelméletével szemben?

Német nyelv. A dalmok átka. (Uhland után.)

Latin nyelv. M. Brutus (Lohmond, viri urbis Romae illustres.)

Görög nyelv. Herodotos történelmi munkájából: VI. r., 56—59. fejezet.

Mathematika. 1. Meghatározandó azon számrendszer alapszáma, melyben 7255 azon számjegyekkel iratik, melyek 2 közönséges logaritmus mantissájának öt első számjegyét képezik. 2. Egy üres aranygolyó átmérője $D = 8.5$ cm. Kénsavba mártva 2 cm. mélységre merül a folyadékba. Meghatározandó a golyó vastagsága, — az arany fajsúlya $s_1 = 19.3$ gr., a kénsav fajsúlya $s_2 = 1.85$ lévén.

IRODALOM.

Millenniumi történet. Az Athenaeum r.-társaság kiadásában megjelenő «A magyar nemzet történetes» című tíz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) 16., 17. és 18-ik füzeté most bocsátott könyvpiacra. Ezekben a füzetekben Kuzsinszky Bálint folytatja a római korszakról szóló érdekes tanulmányát, megismerttet bennünket a római városi és községi szervezettel, a nemzetiségi és vallási viszonyokkal, majd tüzetesen foglalkozik a római korszak fenmaradt emlékeivel. A 16-ik füzethez műmellékletül van hozzácsatolva «Magyarország térképe a római uralom idejében», «Trajánus oszlopa Rómában», pompás fénynyomatban; de kétségkívül nagy érdeklődést fog kelteni az erdélyi Sarmizegetuza helyen (Várhelyen) talált két római mozaikkép, mely fényes színekben van bemutatva. Ugyancsak e füzetekhez műmellékletül van csatolva Pannoniának 4 római korbéli Peutinger-féle térképe, mely eddig a magyar munkákból hiányzott. Ez a három füzet oly gazdag

a szöveg-képekkel, hogy azok felsorolását ezuttal mellőznünk kell. Egyes füzet ára 30 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Szárul szájra. E könyv a magyar művelt közönség ajkán élő közmondássá vált idézetek első kritikai gyűjteménye. Tóth Béla mintegy másfél ezer szálló igét közöl a magyar történet, a világtörténet, a magyar, görög, latin, olasz, spanyol, francia, angol, német stb. irodalom köréből, mindig a magyar szempontot tartva legfőbb céljának. A szerzőt munkájában a hazai tudós- és íróvilág számos kitünősége támogatta. E mű, a mellett hogy mellőzhetetlen szükséges segédkönyv, rendkívül érdekes, vonzó és mulattató olvasmány, mert minden lapján új, meglepő, fontos historiai, irodalom- és nyelvtörténeti adatokat, híres anekdotákat és kuriozumokat lelünk. Az igen bő név- és tárgymutatók lehetővé teszik, hogy az olvasó a könyvben azonnal megtalálja mindent, amit keres.

Kapható minden hazai könyvkereskedésben és a kiadónál (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest, IV., Ferenciek-tere 3. sz.) Ára 3 frt.

Az Athenaeum képes irodalomtörténetéből megjelent a 31-ik füzet, három iven négy nagyérdemű dolgozattal: Sebestyén Gyula befejezi «A népköltészet és gyűjtői» című, eredeti nyomokon járó tanulmányát, ezuttal különösen a gyűjtőkről szólva kritikai vizsgálattal; a legrégebb időkől egész napjainkig. A 2-ik cikkben Szász Károly: «Tompa Mihály»-ról és költészetéről értekezik a költő és jóbarát meleg, tárgyilagos hangján. A harmadikban Riedl Frigyes «Petőfiről» értekezik azzal a finoman elemző kritikával, mely a szerző műveit mindig érdekessé teszi. A 4-ik cikkben a szerkesztő Beöthy Zsolt: «Arany Jánost» méltatja. Itt még csak a bevezetés s a költő gyermekkoráról van, de már ebből is látható, hogy e tanulmány egyike lesz Beöthy legkitünőbb essayinek. A gazdag tartalom megfelelő gazdagon van illusztrálva, a szövegek képek közt: Erdélyi, Kriza, Henszlmann, Ipolyi, Tompa ifju-, férfi és öregkori arcképei, Tompáné, Petőfi szülei, Petőfinek három legérdekesebb arcképe, egy napos fia a költő rajza szerint, Arany arcképe a Horovitz festménye után; továbbá a legrégebb közmondás gyűjtemény címlapja, Petőfi Helység kalapácsának czimképe, a költő triász által megénekelte «erdei lak», Tompa feketehegyi emléke és névalírása, Petőfi szülő- s félegyházi lakóháza, a pápai főiskola. Erdőd vára, a szabolczi Csonkatorony (Petőfi rajza). Külön mellékletül: Bajzának «A királyra» cz. nevezetes költeményének és Eötvös budapesti ércszobrának hasonmásai vannak a füzethez adva.

VEGYESEK.

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, legyenek szívesek az előfizetési összeget a kiadóhivatalba beküldve előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében akadály ne álljon elő. — Lapunk mai számához a Történeti Album 3-dik íve van mellékelve.

Halálozás. A szegedi kegyesrendi ház konviktusának egyik legkedveltebb tanulója, Bakos Pál f. hó 23-án délelőtt néhány órai szenvedés után 16 éves korában elhunyt. A szép reményekre jogosító ifju a főgimnázium VI. osztályának volt jeles tanulója, szüleinek egyetlen büszkesége s a tanári karnak ked-

veltje volt. Temetése hétfőn, 24-én volt a piarista rend házából. Nyugodjék békével.

A király könyve című elbeszélésünket a mai számban befejeztük. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy e tárgy «Mátyás királyi könyvtára» czimen szindarabban feldolgozva esütörtökön, e hó 28-án került színre először Feld Zsigmond színházában. Az előadást magunk is megnéztük, s elmondhatjuk, hogy ugy dramtizálva is rendkívül hatásos e kedves történet. A darab jó ideig műsoron marad, miért is fővárosi előfizetőink figyelmét felhívjuk, hogy ne mulasszák el megnézni annál is inkább, hogy az elbeszélés és a színi hatás közti különbséget lássák. A helyárak 25 és 70 kr. közt váltakoznak. Mindenesetre oly csekély összeg, a melyért érdemes megnézni a hatásos darabot.

A bpesti ref. főgimn. ifj. önképzőkörének 18-ik r. gyűlése f. hó 23-án. 1. Petrich VII. o. t. tartott szabad előadást a halottégetésről, fejtegetve annak múltját, jelenét és jövőjét. A rövid ülés 2-ik szereplője Erdélyi V. o. t. volt, ki Arany «Ráchel»-jének elszavalásával zárta be az ülést. III. fokot kapott. N.

Kicsapott deákok. A hivatalos lap a következő közleményt hozza: A m. kir. vall. és közköztartásügyi miniszter a *kassai* állami polgári iskola 16 éves tanulóit: Zuszkin Ferenczet, Német Bélát és Winkler Kálmánt, a két elsőt betöréses lopás, az utóbbit pedig erkölcsi romlottság miatt az ország összes polgári- és középiskoláiból kizárta.

A temesvári m. kir. állami főreáliskola «Petőfi-önképzőköre» márczius 10-én tartotta tek. Perényi Adolf tanár ur elnöklété alatt 11-ik r. gyűlését. Mielőtt a tárgysorozatra térnénk, meg kell emlékeznünk egy kissé a kör eddigi működéséről is. Tek. Perényi tanár ur indítványára a kör ez idén a szónokokkal foglalkozik kiválóan és pedig a szabad előadásban való gyakorlat miatt szóbelileg. A szabadon előadott művek közül I. fokosztályban részesültek. (Disztkönyv): Gaitia Trifusz VII. o. t. Cicero és Demosthenész szónoklatának egybevetése; Themák Ede VII. o. t. Pázmányról, Wilhelm Gyula VIII. o. t. Köleseyről, Osztoics György titkár VIII. o. t. Felsőbükk Nagy Pálról, Deutsch Arthur VII. o. t. Széchenyiről, Endresz Ferencz Eötvös J. br.-ról mondott beszédet. Emlékkönyvbe (II. fok.) jutottak: Rosenthal József VIII. o. t. Köleseyről és Széchenyiről tartott beszédei és Sipos Béla VIII. Kossuthról mondott beszéde. Szabadelőadás útján disztkönyvbe jött még Rosenthal J. Kisfaludy K. élete és működése,

emlékkönyvbe Kalitovic Miklós VIII. o. t. előadása a fotografálásról: függőben maradt Osztoics Gy. Tasch Antal VIII. o. t. és Stein József VIII. o. t. Vörösmarty eposzáról, drámájáról és lyrájáról irt beszéde. Rendes írásbeli bírálat (2. bíráló és esetleg 1 ellenben), útján emlékkönyvbe jutottak Rosenthal J. Iphigenia mondájának feldolgozásai, Kubitsek Mór VII. o. t. «Élj az idővel» cz. chriája és Tasch A. «A jobbagység sorsa hazánkban» cz. értekezése. A kevés számú beérkezett versekből a disztkönyvbe jutottak ezek: Osztoics Gy. «A füzfa poéták» cz. satirája és «Csöndes az est» cz. idylli költeménye, Stein J. «Emlékezés»-e az ifju gyermekekről. Ez a rövid kivonata a 22 tagból (14 VIII. oszt.) álló körnek. A szavalatokra térszúke miatt nem terjeszkedhetünk ki. A 11-ik gyűlés így folyt le: a névsornak s a jegyzőkönyvnek felolvasása után Themák E. VII. oszt. tanuló szavalta Berzsenyinek «A magyarokhoz» cz. ódáját, a kör a két bírálóval egyetértőleg egyszerűnek mondja a szavaltat. «Az ideál» és «Vigas» cz. eredeti költeményeket bírálja a kör ezután és a két-két bíráló ajánlatára mindkettőt elveti. «Balassa B. világi lirája» felett nem dönt még a kör. Mihajlovits Kálmán V. o. t. pártoló tag elszavalja Petőfi «Egy gondolat bánt engemet» cz. rapszodiáját, a kör tekintve a kezdő nehézségeit, egyszerűen fogadja a szavaltat. Tasch A. Kossuth-ról irt beszédét Fasching A. VI. o. t. elmondása után a kör Osztoics Gy. és Fenyves V. hozzászólására emlékkönyvbe fogadja. Grünwald József V. o. t. pártolótag egyszerűen szavalja Tompa M. «A madár fiaihoz» cz. költeményét. Gaupp Ferencz VII. o. t. szavalja a már ismeretes «Loco» monologot, a kör ez évben még ilyen sikerült szavaltatot nem hallott, általános «lelkedéssel» fogadja azt. A beérkezett művek felolvasása követte ezt: «A ballada tragédia dalban elbeszélve» értekezés és «Ibolyának születtem én» eredeti költemény. Végül Deutsch Arthur VII. o. t. szavalja Tompa «A gólyához» cz. elegiáját. A kör lelkesedéssel fogadja ezt a szavaltatot is. Több tárgy nem lévén az önképzőkör tagjai eltávoznak. E napon járt le a pályázatok beadásának határideje is. Mint halljuk a 10 pályátételre elég mű érkezett be, így a «Tragikum fejtegetésére» három is, mindegyik 200-200 oldalas.

A rimaszombati egy. prot. főgimn «Tompa-önképzőköre» ez évben is fényesen megünnepelte nemzeti ünnepünket, márczius 15-ét. Az ünnepély d. u. 3 órakor vette kezdetét az intézet tornacsarnokában, nagyszámú közönség jelenlétében.

Először a főgimn. ifj. dalárda énekelte el a Hymnust igen szép sikerrel, aztán Dr. Veres Samu gimn. tanár úr tartott egy szépen kidolgozott, élvezetét nyújtó alkalmi felolvasást. A következő pont Grov Béla VII. o. t. csinos alkalmi dolgozata volt, mely pályadíjat nyert. Majd Lökös Sándor VII. o. t. szavalta el nagy hatással a «Talpra magyar!»-t. Huber K. «Nemzeti zászlójával» ismét a dalárda lépett fel s nyújtott alkalmat a közönség élénk tapsára. A tetszészaj elnémultával Sramkó Loránd VIII. o. t. olvasta fel «Kossuth sirjánál» cz. jutalmazott dolgozatát. A program 7. pontja Korsós Zoltán VIII. o. t. szavaltata volt, ki igen szép sikerrel szavalta el Arany J. «Koldus ének»-ét. Majd Szentimrey György VI. o. t. «Márcz. 15-e és annak fő személyei» cz. dolgozata olvastatott fel, mely után a tanár-elnök ur olvasta fel jelentését a pályázatok eredményéről. — Először is örömmel említi fel, hogy a város erkölcsi testületei igyekeznek az ifjuságot folyton tette serkenteni s evégből jutalmakról sem feledkeznek meg. Köszönetét nyilvánítja a «gömörmegei közm. egyesület rimaszombati köre» iránt, ki már harmadszor ajánlott fel 60 koronát a czélből, hogy 20 és 10 koronát kapjon két jobb szavaló, illetve felolvasás szerzője. «A rimaszombati polg. olv. kör» is méltó az ifjuság hálájára, a mennyiben egy alkalmi felolvasás szerzőjének 20 koronát tűzött ki. Nemkülönbben Tek. Bazilidesz János földbirtokos ur és Ns. Baksay István. kir. tanácsos, gimn. tanár ur, kik 20-20 koronával járultak e nemes czélhoz. Beérkezett összesen 24 pályamunka, melyek közül a tanárikar kebeléből alakult bírálóbizottság 5 pályamunkát és szavaltatot jutalmazott 20 és 10 koronás díjjal. A Baksay-díj nem adatott ki.

Az elnöki jelentés után a dalárda énekelte el a «Kossuth indulót» s az ünnepély véget ért.

Tanulmány ut. Az alsó-kubini keresk. isk. növendékei Szavesuk József igazgató, Mészáros Sándor és Okányi Sándor vezetése mellett e hó 28-án tanulmány-utra indultak Budapestre és Fiuméba, hol a nevezetesebb gyárakat, ipartelepeket és kereskedelmi czikkeket fogják megtekinteni.

A brassói román. kath. főgimn. önk. köre márcz. hó 23-án tartotta 12-ik r. gyűlését. Az elnök megnyitása és a jegyzőkönyv felolvasása után szavalnak: Kovács Jenő V. o. t. Tompa «A madár fiaihoz» cz. költeményét kevés eredménnyel; Jánosi Gerő VIII. o. t. Bajza «Rab költő»-jét már nagyobb sikerrel

Neumann S.VII. o. t. némely hibáktól eltekintve elég jól adja elő Arany «Koldus ének»-ét. Felolvastatik egy beérkezett csinos kis dal, «Más határra . . .» czímmel Jánositól; bírálta Kovácsy VII. o. t. alszerk. Ezután Molnár D. VII. o. t. adja elő Vida J. «Bátori Gábort» nagyon szépen és hiven. Hintalan Albert V. o. t. Petőfi «Egy gondolat bánt engemet» Balog E. VI. o. t. Tompa «A madár fiaihoz» cz. költeményét szavalja mindkettő kevés eredménnyel. Schwarcz Gy. VII. o. t. jelentést tesz a márcz. 15-iki ünnepély kiadásairól; köszönet szavaztatik azoknak, kik ezen ünnepélyhez valamivel hozzájárultak. Végül vezető tanár ur többeknek kérelmére a dolgozati pályatételt ápr. 1-étől a hónap közepére elhalasztja. A gyűlés névsorolvasással ért véget.

A lőcsei m. kir. áll. főreálisk. Aranykőre f. hó 16-án tartá XII. r. gyűlését Dr. Sárffy Aladár körvezető tanár úr és Geyer Vilmos ifjúsági elnök vezetése alatt. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után az eltávozott főjegyző és a lemondott alkönyvtáros hivatalának befűltése következett. Főjegyzővé Schlesinger Márk VIII. o. t. választá a kör; mivel azonban Schlesinger eddig pénztárosi állást foglalt, el lemondott és helyébe Wieland György VIII. o. tanuló választották meg. Alkonyvtárosnak pedig Slafkovszky Jenő VII. o. t. választották. — E gyűlésre 14 írásbeli munka érkezett be, és pedig 7 költemény, 1 elbeszélés, 1 rajz, 1 értekezés, 3 ismertetés, 1 leírás. Múlt gyűlésre pedig 17 mű érkezett be, ezek közt: 6 költemény, 1 értekezés, 1 ismertetés, 2 elmékedés, 1 jellemzés, 2 szónoki beszéd, 1 monológ és 3 fordítás; ezek közül a bírálók érdemkönyvbe fogadták el a «99 műről» cz. visszapillantást az önképzőkör eddigi működésére, szerzője Geyer Vilmos VIII. o. t.; a többiek közül dolgozatszámba fogadtak el nyolczat, hatot pedig elvetettek. — Ezután a szavalatok következtek. Szavallatával kitűnt Mracsek Lipót VIII. o. t. (Petőfi: A hazáról); Horthy István VII. o. t. (Petőfi: A hazáról) és Hartmann Mór V. o. t. (Both bajnok özvegye, Aranytól.) A szavalatokat beható bírálat alá vették: Lux Árpád és Schlesinger Márk VIII. o. tanuló. — A gyűlés végén a körvezető tanár ur figyelmeztette a tagokat arra, hogy ne válasszanak látóköriükön kívül fekvő tárgyakat írásbeli kidolgozásra, hanem inkább olyant, mely elegendő tanulmányt enged számukra. Kifogásolta továbbá némely bírálat külső kiállítását. Ezzel, más tárgy híján, a gyűlés feloszlott.

A győri kath. főgimn. márcz. hó 24-én, vasárnap délután a főgimn. dísztermében

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Czuczor Gergely emlékezetére szépen sikerült iskolai ünnepet rendezett, melynek műsora a következő volt: 1. Bevezető Beertől. Előadja a zenekar. 2. Ünnepi beszéd. Mondja Mike Lajos VIII. o. t. 3. Szt. Margit álma, Czuczortól. Szavallja Hanzséros Bálint VII. o. t. 4. Alföldi legény; szövege Czuczortól, dallama Riebertől. Előadja az énekkar. 5. Remete Péter, Czuczortól. Szavallja Makk István III. o. t. Hunyady Czuczortól. Szavallja Schäffer Norbert I. o. t. 6. Magyar kör. Előadja a zenekar. 7. Gyáva, Rudnyánszkytól. Szavallja Sternberg Miksa VIII. o. t. 8. Rajta előre! Beckertől. Előadja az énekkar. 9. Haldokló mellett. Tompától. Szavallja Asztalos Jenő V. o. t. Egy kedves ember, Gabányitól. Szavallja Goldschmidt Károly VII. o. t. 10. Rákóczy induló. Előadja a zenekar.

Szerkesztői üzenetek.

Frank Z. Nem ismerjük. **Dávidovics D.** Munkács. Köszönjük a szives figyelmeztetést. Bányász Jenőnek az ön által említett «csalására» már mi is reá jöttünk s érte megpirongattuk öt lapunk egyik szerkesztői üzenetében. Bizony nagyon jó, ha az olvasók figyelemmel kísérik az ilyen dolgokat, s bennünket értesítenek. Nagyon szeretjük, ha előfizetőink közlékenyek velünk szemben, — csak azután ez ne jogosítsa fel őket a tulságos bizalmaskodásra és követelésre. Van olyan előfizetőnk is, aki azt akarja, hogy még az iskolai gyakorlatát is mi csináljuk meg neki. Persze hogy az ilyen kívánságot nem teljesítjük. **Rothschild M.** A virágénekek szerelmi dalok voltak, rhythmusuk hangsúlyos, s rímeik változók voltak. A Balassa Bálint virágénekei Balassa strófákban írva. **Fischer J. N.** Szombat. Rudnyánszky az ifjabb nemzedék egyik kitűnő lírikusa. Hogy most merre van, nem tudjuk, de nem rég Debreczenben lapot szerkesztett. **Galántai.** A beküldött versek közül kettő: a «Koporsó előtt» s a «Borus hirem» címűek igen szépek s gyakorlott kézre vallanak, de tárgyuk miatt nem közölhetők. Mivel olyan nagyon szépek s olyan ügyesen vannak verselve is s mivel álnév alatt kívánja közöltetni, gyanúsak előttünk, deáknál. Álnév alatt csak olyanoktól fogadunk el közleményeket, a kiket ismerünk. Küldjön be lapunk irányának s szellemének megfelelő verseket s ha azok is ilyen szépek lesznek a saját neve alatt azonnal kiadjuk. **F. J. Kőszeg.** Hogy egyes darabokat hol lehet kapni, nem tudjuk, de egy egész gyűjteményt 10 frtért tudunk. **Varga E.** Debreczen. Dolgozata annyiban nem nyerhetett jutalmat, mert a többi dolgozóknál gyengébb volt. Az összehasonlításból több rokon és ellentétes vonás feltüntetése hiányzott. Rejtvényekkel annyira el vagyunk halmozva, hogy ámbár az önét is eltettük, de, hogy mikor kerül rájuk sor, nem tudjuk. Inkább földrajzi, történelmi és term. rajzi kérdéseket küldjön, ezekre hamarabb kerülne sor, mert ilyen kevés van. **1888. sz.** előfizető. Önnek is szól. **Egy előfizető.** Ismét egy levél, melyért büntetést kellett volna fizetni, de a melyet nem fogadtunk el. Jó lenne, ha a feladó a levél hátulsó részére ráírná: feladó X. Y. s a város és lakás czim. Ez esetben legalább visszakapná, mert a posta visszavinné. **S. E. Pápa.** Lehetetlen rá vállalkoznunk. **Kún B. H. M. V.** A rejtvényeket eltelesszük, majd ha rájuk kerül a sor, közöljük. Kérdéseket csináljon és küldjön. **Benedek J.** Temesvár. Küldje be levelező lapon.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Lónyai-utca 9.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.	Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.		Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.				HIRDETÉSEK	
				felvételnek és jutányosan számíttatnak.	

JAKAB ÖDÖN.

A Kisfaludy-társaság egyik új tagja: Jakab Ödön. Menten a tulás felé hajló áramlatoktól, a régi nagyok elismert példák nyomán haladt Jakab Ödön egész pályáján.

Mindig birt azzal a komolysággal és emelkedett izléssel, melyet ma sok helyt hiába keresnénk másoknál. Tevékeny, szorgalmas tagja volt régibb idő óta annak a költői és írói gárdának, mely nem a napi hiúságok inkább vicezes, mint humoros megdöngieslésében keresi a sikert. Legutóbbi nagyobb alkotásával az Árgiruszszal is méltó és jelentékeny irodalmi sikert aratott, melyet megelőzőt az a siker, melylyel e munkát az Akadémianál kitüntették. Komoly s irodalmunknak mindig becses költői munkásságot tisztelt meg a Kisfaludy-társaság Jakab Ödön megválasztásával.

Megjelent önálló munkái: 1. «Költemények» 1. köt. (1880). 2. «Székely históriák» 1 kötet (1884). 3. «Marosszéki történetek» 1 kötet (1886). 4. «Hangok az ifjúságból.» Verskötet (1886.) 5. «Az Amerikába vándorolt magyarok gyászos története.» Verses elbeszélés a nép számára. 1 füzet (1886). 6. «Székely nóták.» 1 füzet (1886). 7. «A pusztulás útja.» Regény. 1 köt. (1888.) 8. «Nyár» költemények 1 kötet (1889). 9. «Szegény Radoné.» Népdráma 3 felvon. Először Kolozsvárt adatott 1887-ben. 10. «Galambosdi Sándor.» Népdráma, 3 felvon. Szintén Kolozsvárt adatott 1889-ben. 11. «Argirusz», mely a mult év végén jelent meg. Egy kötet novellája most van sajtó alatt s bizonyára ép oly értékes terméke lesz a magyar szépirodalomnak, mint eddigi művei.